

І. О. Васильєв,

к. ю. н., професор кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

ORCID ID: 0000-0003-2355-8683

А. В. Прусський,

к. т. н., доцент, начальник кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, полковник служби цивільного захисту

ORCID ID: 0000-0002-9132-7070

В. О. Тищенко,

к. держ. упр., доцент, доцент кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

ORCID ID: 0000-0001-7505-1599.

Н. М. Романюк,

викладач кафедри інновацій, інформаційної діяльності в освіті та навчання за міжнародними проектами, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

ORCID ID: 0000-0002-8598-7275

І. В. Бабіичук,

викладач кафедри інновацій, інформаційної діяльності в освіті та навчання за міжнародними проектами, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

ORCID ID: 0000-0003-1345-5074

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.3.98

ПОРЯДОК ЕВАКУАЦІЇ ЛЮДЕЙ ТА МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ПРИ ПОЖЕЖІ В МУЗЕЇ

I. Vasyliiev,

PhD in Law, Professor of the Department of Fire Prevention and Life Safety, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil Protection

A. Pruskyi,

PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Chair of the Department of Fire Prevention and Life Safety, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil Protection, Colonel of the Civil Protection Service

V. Tyshchenko,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fire Prevention and Life Safety, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil Protection

N. Romaniuk,

Lecturer of the Department of Innovation, Information Activity in Education and Training on International Projects, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil Protection

I. Babiichuk,

Lecturer of the Department of Innovation, Information Activity in Education and Training on International Projects, Institute of Public Administration and Scientific Research in Civil Protection

THE PROCEDURE FOR THE EVACUATION OF PEOPLE AND MATERIAL VALUES IN THE EVENT OF A FIRE IN THE MUSEUM

За матеріалами Центру пожежної статистики Міжнародної асоціації пожежно-рятувальних служб (International Association Fire and Rescue Services, CTIF), щорічно у світі виникає близько 8 млн пожеж, на яких гине майже 90 тисяч чоловік, жінок та дітей, до того ж понад 500 тисяч осіб отримують травми та стають інвалідами. Більше половини пожеж починаєть-

ся у будинках, спорудах та на транспорті, де гине і травмується майже 90% від усіх. За кількістю пожеж лідирує США, однак за загиблими — на першому місці Індія та Пакистан, а також окремі країни Африки.

На жаль, статистика гибелі людей в Україні також далека від ідеальної. Якщо порівняти: в США на пожежах гине приблизно одна людина на сто тисяч населення, у Німеччині — 0,5 (тобто один загиблий на 200 тисяч) — в Україні цей показник перевищує Американський в п'ять разів та відповідно Німецький вдесятеро. Як показує досвід, тільки надійна система профілактики та професійні дії під час проведення аварійно-рятувальних робіт дозволять не тільки уникнути загибелі людини, а й зменшити матеріальні втрати у разі виникнення надзвичайної події. Є два головних напрямки мінімізації ризиків виникнення пожежі, аварії або іншої надзвичайної ситуації будь-якого виробництва, які залишаються незмінними — це розробка та впровадження технічних і організаційних заходів та професійна підготовка обслуговуючого персоналу і пересічних громадян діям у надзвичайних ситуаціях. Водночас забезпечення безпеки людей, збереження їх життя та здоров'я в екстремальних умовах базується на своєчасному оповіщенні та евакуації із зони ураження.

ДБН В.1.1-7-2002 "Пожежна безпека об'єктів будівництва" [1] містить ряд вимог щодо того, де мають проходити і якими повинні бути евакуаційні шляхи і виходи. Взагалі нормативні вимоги до шляхів евакуації формувалися протягом понад 150 останніх років, у тому числі стосовно процесів руху людського потоку, закономірностей поведінки людей, досліджень динаміки небезпечних факторів та вдосконалення технічних систем і засобів захисту людей, розширення переліку врахованих загроз при пожежі тощо. Перше використання параметрів руху ми бачимо у Петербурзьких будівельних правилах 1886 року та Лондонських правилах 1892 року, де встановлена норма "кількості осіб на одиницю ширини колії".

У статті висвітлено окремі питання щодо організації оповіщення та евакуації людей із приміщень та будівель музеїв у разі виникнення пожежі. На підставі аналізу та практики гасіння пожеж надано алгоритм дій адміністрації й персоналу музейних установ щодо забезпечення рятування людей та експонатів у разі пожежі.

According to the International Association Fire and Rescue Services (CTIF) Center for Fire Statistics, about 8 million fires occur worldwide each year, killing nearly 90,000 men, women and children, and more than 500,000 people get injured and become disabled. More than half of the fires start in buildings, structures and vehicles, where almost 90% of all are killed and injured. The United States leads in the number of fires, but India and Pakistan, as well as some African countries, are in the first place in terms of deaths.

Unfortunately, the death rate in Ukraine is also far from ideal. If we compare: in the United States, about one person per hundred thousand of the population perishes in fires, in Germany — 0.5 (that is, one per 200,000) — in Ukraine this figure exceeds the American one by five times and, accordingly, the German figure is ten times. Experience shows that only a reliable system of prevention and professional actions in carrying out rescue operations will not only avoid death, but also reduce material losses in the event of an emergency. There are two main ways to minimize the risk of fire, accident or other emergency of any production, which remain unchanged — it is the development and implementation of technical and organizational measures and training of service personnel and ordinary citizens to act in emergencies. At the same time, ensuring the safety of people, saving their lives and health in extreme conditions is based on timely notification and evacuation from the affected area.

The state construction norm В. 1. 1-7-2002 "Fire safety of construction objects" [1], contains a number of requirements as to where evacuation routes and exits must pass and what must be. In general, regulatory requirements for evacuation routes have been formed over the last 150 years, including human flow processes, patterns of human behavior, studies of the dynamics of dangerous factors and improvements in technical systems and means of human protection, expanding the list of fire threats. We see the first use of traffic parameters in the St. Petersburg Building Rules of 1886 and the London Rules of 1892, where set the norm of "the number of persons per unit width of the track".

The article highlights certain issues on the organization of warning and evacuation of people from the premises and buildings of museums in the event of a fire. Based on the analysis and practice of extinguishing fires, an algorithm for the actions of the administration and staff of museum institutions to ensure the rescue of people and exhibits in case of fire is provided.

Ключові слова: пожежа, евакуація, оповіщення, алгоритм дій, персонал, управління ризиками, профілактична робота, нормативно-правове забезпечення.

Key words: fire, evacuation, notification, algorithm of actions, personnel, risk management, preventive work, normative-legal maintenance.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Існуюча система оповіщення евакуації людей на пожежі не дає забезпечення безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. На сьогодні в Україні немає жодного уніфікованого нормативного документу, який би визначив алгоритм дій в разі виникнення пожежі. Тому вирішення завдань є не тільки нагальним, але й пріоритетним.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДЖЕРЕЛ

Під час написання статті досліджено здобутки вітчизняних та іноземних вчених у галузі державного управління: В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, І.В. Арістової, В.Д. Бакуменка, П.Б. Волянського, В.Г. Афанас'єва, О.М. Бандурки, П.Б. Волянського, Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, І.П. Голосніченка, А.Т. Комзюка, Т.О. Коломойця, В.К. Колпакова, Н.Р. Нижник, О.В. Негодченка, М.М. Тищенко, В.П. Петкова та інших науковців. Також використані здобутки вчених, які досліджували окремі проблеми контрольно-наглядової діяльності: Ю.Ю. Басової, В.А. Гуменюка, В.В. Новікова, В.В. Пахомова, Д.П. Цвігуна, В.С. Шестака, О.О. Яковенка, Х.П. Ярмакі та інших.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Музей, в перекладі з грецької Будинок Муз, — це установа, що займається збором, вивченням, зберіганням та експонуванням пам'яток історії та культури, а також проводить наукову і просвітницьку роботу. Спочатку поняття музею означало лише колекцію предметів, з 17 ст., воно вже має свою структуру та окремі споруди, де зберігаються та виставляються експонати. З 19 ст. музеї починають здійснювати науково-дослідницьку і педагогічну роботу. У 1946 році для підтримки та розвитку музеїв створено міжнародну організацію International Council of Museums.

Зазначена сфера України складається із 592 музеїв, серед яких Національний музей історії України, Національний художній музей, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Державний музей авіації, Національний музей "Чорнобиль", найбільший у Східній Європі — музей під відкритим небом архітектури та побуту "Пирогово" тощо.

Кожна музейна споруда має свою історію, у тому числі історію пожеж. Так, 5 грудня 1747 року у музеї антропології і етнографії імені Петра Великого Російської академії наук Кунсткамері палахнуло полум'я, вна-

слідок чого повністю згоріла дерев'яна вежа та обсерваторія з унікальними інструментами; від великого Готторпського глобусу залишився лише металевий остів та інкрустовані дверцята; також постраждало багато предметів одягу, побуту, книг та історичних документів, які викидали з вікон на сніг, також одна частина експонатів була пошкоджена, а інша — розкрадена пересіченими громадянами.

Горить й сьогодні, так, у наслідок пожежі 2 вересня 2018 року, яка охопила вісім будинків та споруд Національного музею в Ріо-де-Жанейро (Бразилія), втрачено понад 90% музейного фонду, який нараховував 20 мільйонів експонатів. Вогонь зруйнував триповерховий палац з понад 100 залами з палеонтологічними, археологічними, антропологічними, зоологічними експонатами, де зберігалися предмети інтер'єру, документи та речі імператорських родин.

Пожежа у соборі Паризької Богоматері, яка розпочалася 15 квітня 2019 року була ліквідована тільки вранці 16 квітня. Те, що відбулося призвело до обвалення шпиль та частини даху, а також до пошкодження внутрішнього оздоблення. Прокуратура виключила версію навмисного підпалу. Після аналізу фотографій та відео очевидців слідчі зробили висновок, що пожежа почалася в центральній частині даху, поруч з основним шпилем від короткого замикання під час проведення реставраційних робіт.

Також мають місце пожежі в музеях нашої країни, у тому числі, у музеї Морського флоту в Одесі (колишній Англійський клуб побудований у 1842 році), що сталася 29 квітня 2005 року. Згорів дах та перекриття на площі 1200 м², знищено 70 тисяч експонатів. У 2015 році у цьому ж музеї знову виникла пожежа, проте дякуючи професіоналізму рятувальників друга пожежа не нанесла значних пошкоджень будівлі та експонатам.

25 липня 2013 року виникла пожежа на першому поверсі чотирьохповерхового будинку Національного науково-природничого музею Національної академії наук України, яку впродовж декілька годин гасили 12 спеціальних машин та 55 пожежних. 27 квітня 2018 року, на території Національного музею історії України у Другій світовій війні виникла пожежа, яка сталася в одному із залів на другому поверсі музею, де загорівся підвісний світильник та стеля. 13 березня 2019 року на південній околиці Києва, у Голосіївському районі, поблизу місцевості Пирогів ледь не згорів Національний музей народної архітектури та побуту під відкритим небом.

Найчастіше пожежі в музеях виникають у адміністративних та робочих приміщеннях, бібліотеці та фондосховищі. Головні ризики при пожежах в музеї:

- скупчення великої кількості людей, паніка, їх загибель та травмування;
- пошкодження вогнем, димом та водою історичних та художніх цінностей;
- обвалення стелажів та створення завалів у проходах.

Необхідність забезпечення пожежної безпеки музеїв сумніву не підлягає. Збитки, які може завдати вогонь, у тому числі знищення унікальних експонатів відновити які практично неможливо, дуже великі. Тому під час зведення будівлі музею повинні використовуватися лише вогнестійкі матеріали — цегла та камінь, всі перекриття повинні бути залізобетонними. Крім цього, будівля музею має відповідати таким вимогам, як наявність вільного доступу для під'їзду пожежних машин, а також обов'язкове розміщення котелень в окремих будівлях.

До спеціальних вимог пожежної безпеки музеїв можна віднести такі заходи:

- будівля музею повинна бути обладнана центральним опаленням, протипожежним водогонном, прямим телефонним зв'язком з пожежною частиною, пожежною сигналізацією, автоматичним пожежогасінням, системою оповіщення та аварійним освітленням;
- у коридорах і приміщеннях повинні бути розміщені інструкції по правилам пожежної безпеки, а також плани евакуації людей та експонатів із будівлі;
- будівля повинна мати необхідну (розрахункову) кількість евакуаційних виходів;
- ширина головного проходу повинна становити не менше 2,5 метра, відстань між фондовим обладнанням і стелажми — не менше 0,9 метра, а між крайніми стелажми і стіною — не менше 0,5 метра;
- дверні отвори стін та сходових клітин повинні захищатися протипожежними дверима з ущільненнями притворів та автоматичним закриттям;
- електропостачання повинно бути від двох або більше незалежних джерел живлення;
- сховища фондів, рідкісних книг та рукописів, повинні бути обладнані автоматичними системами пожежогасіння;
- двері сховищ фондів, запасників, рідкісних книг та рукописів, реставраційних майстерень повинні бути протипожежними;
- покриття підлог та звукоізоляція стін допускається лише з використанням нетоксичних, вогнетривких та негорючих матеріалів;
- підсобні приміщення, майстерні, фотолабораторії, склади господарського обладнання, реставраційні майстерні тощо, повинні розміщуватися поза головної будівлі музею; в окремих випадках розташування допоміжних приміщень може бути допущено за умови відокремлення їх від експозиційних залів, сховищ та шляхів евакуації протипожежними стінами;
- сховище музейного фонду: не допускається розміщення у житлових та складських будівлях і спорудах; не повинно бути спільним з вентиляційними приміщеннями; стіни повинні бути протипожежними;
- горючі експонати (тканини, пух, сухі рослини тощо) повинні розміщуватися у спеціальних шафах;

— територія музеїв у нічний час повинна освітлюватися; на території забороняється спалювати будь-які виробничі відходи та сміття [2; 3].

Відповідальність за впровадження зазначених заходів покладається на адміністрацію музею, яка повинна забезпечити працездатність технічних систем оповіщення, організувати вивчення працівниками охорони, екскурсводами та членами пожежної дружини алгоритму дій щодо евакуації глядачів, а також якісно навчити інший персонал музею загальним діям у разі виникнення пожежі.

Останній захід є головним для забезпечення безпеки людей, які працюють або відвідують будинки музеїв. Тому у разі виникнення пожежі адміністрація (головний хранитель музейних предметів, музейний доглядач, адміністратор, головний енергетик, начальник відділу охоронних заходів, інженер по забезпеченню безпеки музейних предметів) передусім повинна:

- терміново сповістити територіальну службу пожежної охорони про пожежу та до її прибуття забезпечити впровадження заходів з евакуації, гасіння пожежі, збереження порядку та не допущенню паніки серед відвідувачів;
- перейти до безпечного місця та розгорнути пункт управління, залучивши до співпраці всіх осіб передбачених Планами евакуації та пожежогасіння;
- задіяти систему оповіщення про пожежу;
- вжити заходи щодо відключення електроприладів, надати команду черговому електрику на відключення вентиляції та електроживлення, з урахуванням роботи аварійного освітлення шляхів евакуації та безперебійної роботи систем автоматичного пожежогасіння, а також підготувати акт щодо відключення електроживлення (вручається керівнику гасіння пожежі у момент прибуття підрозділів державної пожежної охорони);
- припинити екскурсії, впроваджуючи запобіжні заходи з протидії паніці, для чого передусім дати для глядачів оголошення спокійного змісту типу: "...шановні друзі, за технічних умов музей зачиняється, вхідні білети будуть дійсними впродовж місяця, а зараз прошу організовано залишити приміщення музею під наглядом ваших екскурсводів";
- організувати евакуацію людей, насамперед забезпечивши відкриття всіх виходів із будівлі, а також направлення додаткових працівників до гардеробів для прискорення видачі одягу відвідувачам;
- призначити з числа екскурсводів (членів пожежної дружини, ланки, охорони) відповідальних за сектори виводу людей, вказавши їм напрямки руху за основними та запасними шляхами евакуації, а також місць, де група повинна зібратися після виходу з будинку;
- екскурсводи: спокійно виводять відвідувачів відповідно до плану евакуації, під час руху йдуть спокійно, не обганяючи попереду людей та не створюючи паніку; якщо приміщення задимлене, рухаються повзком або пригинаючись, тримаючись за одяг попередньої людини; самі йдуть попереду, замикаючим призначають найбільш фізично сильну особу; щоб не вдихати токсичні випари, примушують всіх

використовувати вологу тканину; двері відкривають обережно; якщо вогонь зачепив одяг людини вживають заходи щодо її гасіння; у разі неможливості вийти з будівлі: особисто зберігають спокій; припиняють паніку; не допускають можливість вистрибування з вікон; щільно закривають двері приміщення, де вони опинилися, кладуть людей на підлогу, відкривають вікно та галасом привертають увагу криками про допомогу;

— по завершенні евакуації переконатися у відсутності відвідувачів у будинку, за наявності постраждалих викликати "Швидку допомогу";

— за фізично слабкими особами та особами, які отримали психологічний шок, закріпити працівників музею, які повинні надати їм відповідну допомогу, у т.ч. домедичну;

— запровадити заходи щодо евакуації експонатів та інших матеріальних цінностей;

— організувати зустріч підрозділів пожежної охорони;

— за можливості організувати силами охорони, пожежної дружини або ланки гасіння пожежі первинними засобами;

— призначити співробітників для зустрічі підрозділів пожежної охорони, для вказівки зручних під'їзних шляхів, розташування пожежних гідрантів та плану приміщень;

— по прибутті підрозділів державної пожежної охорони: надати керівнику гасіння пожежі акт на відключення електроживлення; чітко поінформувати про наявність людей у будинку та де вони залишилися; розташування найбільш цінних експонатів; про конструктивні та технологічні особливості музею, прилеглих будівель і споруд; наявність та місця зберігання отруйних і вибухових речовин, а також залучення сил та засобів об'єкта щодо здійснення необхідних заходів, пов'язаних з евакуацією, ліквідацією пожежі та протидії її поширення.

Також вогонь, висока температура, дим та вогнегасна речовина створюють реальну небезпеку знищення або псування майна, цінних експонатів, інших матеріальних та культурних цінностей при пожежі. У процесі гасіння матеріальні цінності або захищають, або евакуюють з небезпечної зони. Рішення про евакуацію приймає безпосередньо головний хранитель музейних предметів за умови:

— існування безпосередньої загрози знищення їх вогнем, псування продуктами горіння, температурою або вогнегасною речовиною і немає можливості забезпечити їх захист;

— якщо експонати ускладнюють роботу з гасіння пожежі, а також заважають вільному доступу до осередку пожежі;

— якщо майно та експонати створюють загрозу поширення вогню;

— якщо є загроза вибуху, обвалення стін та перекриття.

Евакуація майна повинна проводитись силами персоналу музею та працівниками пожежної охорони. За наявності великої кількості експонатів, що підлягають евакуації та захисту, до цих робіт може залучатися населення, військові підрозділи, а також різні транспортні

засоби, що заздалегідь повинно бути передбачено планом пожежогасіння та відпрацьовано з відповідними структурами і органами місцевої влади.

Порядок евакуації музейних експонатів визначається завчасно, для його впровадження складається Інструкція з локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій у музеї, метою якої є планування спільних дій та взаємодія персоналу музею, спецпідрозділів, населення, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо локалізації і ліквідації аварій і пожеж, а також пом'якшення їх наслідків.

В Інструкції визначається кількість та типи експонатів, що підлягають евакуації, розташування безпечного місця, яке може служити в якості тимчасового сховища, вибираючи, необхідно переконується, що його достатньо для розміщення експонатів, порядок проходження санобробки, відсутність шкідливих умов (цвілі, грибка), наявність вентиляції, відсутність пилу та вологості, захист від крадіжок та вандалізму тощо. До цього місця заздалегідь необхідно прокласти безпечний маршрут пересування, а також визначитися з можливими термінами зберігання експонатів у цьому приміщенні. Евакуйовані експонати та інші матеріальні цінності здаються під охорону органів МВС або служби охорони музею.

Таким чином тактика ліквідації пожежі передусім безпосередньо пов'язана з необхідністю рятування людей та експонатів, тому керівник гасіння пожежі, зобов'язаний всі сили та засоби зосередити на її забезпечення. За їх достатньої кількості порятунок людей та експонатів здійснюється одночасно, у разі нестачі — спочатку люди, потім матеріальні цінності.

Під час гасіння пожежі в музеї керівник гасіння пожежі повинен:

— з'ясувати в адміністрації наявність людей, відключення електроживлення, місця розташування унікальних цінностей, ступінь загрози, необхідність і черговість їх евакуації;

— визначити, яка речовина може бути застосована для їх гасіння (вода під час гасіння також може завдати невідрядані матеріальні збитки, іноді більш значні, ніж сама пожежа, тому необхідно більше використовувати порошки та газ);

— тільки після евакуації людей проводити гасіння пожежі з одночасним захистом матеріальних цінностей від води;

— здійснювати гасіння пожежі та розбирання конструкцій, оберігаючи експонати і архітектурне оформлення приміщень;

— ретельно перевіряти порожнечі конструкцій, перекриття, перегоронок, вентиляційних та калориферних каналів, вживаючи заходів щодо запобігання поширенню вогню.

Якщо евакуація людей проходить спокійно, то керівник гасіння пожежі лише надає допомогу персоналу музею, залучаючи для цього особовий склад підрозділів пожежної охорони, проте якщо створилася реальна загроза людям, основні сили та засоби терміново вводяться на захист шляхів евакуації та проведення рятувальних робіт. У разі ознак паніки всі зусилля необхідно направити на її припинення, водночас особовий склад для

забезпечення виходу людей із будівлі розставити безпосередньо на шляхах евакуації. Одночасно перевіряються приміщення, де можуть перебувати люди, що втратили свідомість.

ВИСНОВКИ

Без проведення практичних занять та якісного навчання персоналу, проведення об'єктових тренувань та періодичних відпрацювань планів пожежогасіння, із залученням місцевих оперативних служб, жоден алгоритм дій і навіть найкраща інструкція функціонувати не будуть. Музеї — це наша спадщина та наша історія. Без минулого немає майбутнього. І від того як ми до цього будемо відноситися, залежить подальше існування нашої незалежної держави.

Література:

1. ДБН В.1.1-7-2002 "Пожежна безпека об'єктів будівництва". URL: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-88>
2. ДБН В.2.2-9-2009 "Вимоги до улаштування пожежних кранів та їх шаф". URL: <https://www.minregion.gov.ua/.../58.1.-DBN-V.2.2-9-2009.-Budinki-i-sporudi.-Gromadski-bu.pdf>
3. Наказ МВС України № 1417 від 30.12.2014 "Правила пожежної безпеки в Україні".
4. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 р. № 1401-VIII.
5. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012р. № 5403-VI.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.2012 року № 306 "Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду у сфері техногенної та пожежної безпеки".
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 408 "Питання запровадження обмежень на проведення перевірок державними інспекціями та іншими контролюючими органами".
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2013 № 397 "Про затвердження переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона".
9. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" від 05.04.2007 № 877-V.
10. Закон України "Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності" від 23.02.2012 № 4448-VI.
11. Авер'янов В.Б., Цветков В.В та ін. Державне управління: теорія і практика / К.: Юрінком Інтер, 1998.
12. Бакуменко В.Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навч. посіб. / В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній. К.: Міленіум, 2003.
13. Системи опалення, вентиляції та установки кондиціонування повітря повинні відповідати вимогам ДБН В.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція та кондиціонування" (далі -ДБН В.2.5-67:2013).

References:

1. Ministry of Regional Development, Building and Housing of Ukraine (2002), "Fire safety of construction sites", available at: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-88> (Accessed 20 Jan 2021).
 2. Ministry of Regional Development, Building and Housing of Ukraine (2009), "Requirements for the installation of fire hydrants and their cabinets", available at: <https://www.minregion.gov.ua/.../58.1.-DBN-V.2.2-9-2009.-Budinki-i-sporudi.-Gromadski-bu.pdf> (Accessed 20 Jan 2021).
 3. Ministry of Internal Affairs of Ukraine (2014), Order "Fire safety rules in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text> (Accessed 20 Jan 2021).
 4. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 20 Jan 2021).
 5. The Verhovna Rada of Ukraine (2012), "Code of Civil Protection", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (Accessed 20 Jan 2021).
 6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "About claims of criteria, after that a risk degree is estimated from realization of economic activity and periodicity of realization of measures of state supervision is determined in the field of technogenic and fire safety", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4448-17> (Accessed 20 Jan 2021).
 7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "Question of imposing restriction on realization of verifications by state inspections and other supervisory organs", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2014-%D0%BF> (Accessed 20 Jan 2021).
 8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "About approval of the list of subjects of management in which the departmental fire guard is create", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2013-%D0%BF#Text> (Accessed 20 Jan 2021).
 9. The Verhovna Rada of Ukraine (2007), The Law of Ukraine "On the Basic Principles of State Supervision (Control) in the Field of Economic Activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (Accessed 20 Jan 2021).
 10. The Verhovna Rada of Ukraine (2012) The Law of Ukraine "On the peculiarities of the implementation of state supervision (control) in the field of economic activity for individuals — entrepreneurs and legal entities that use the simplified taxation, accounting and reporti system", available at: (<http://zakon.rada.gov.ua/go/4448-17>) (Accessed 20 Jan 2021).
 11. Averianov, V.B. and Tsvietkov, V.V (1998), *Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka* [State administration: theory and practical worker], Kyiv, Ukraine.
 12. Bakumenko, V.D. and Nadolishnii, P.I. (2003), *Teoretychni ta orhanizatsiini zasady derzhavnoho upravlinnia* [Theoretical and organizational principles of state administration], Milenium, Kyiv, Ukraine.
 13. Ministry of Regional Development, Building and Housing of Ukraine (2013), "Heating, ventilation and air conditioning systems must meet the requirements of ДБН В.2.5-67:2013 "Heating, ventilation and air conditioning", available at: (Accessed 20 Jan 2021).
- Стаття надійшла до редакції 26.01.2021 р.*